

Sygn. akt III KO 103/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 października 2018 r.
w sprawie:

- J. C. skazanego z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii i in.,

- R. S. skazanego z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii i in.,

- R. R. skazanego z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii i in.,

- A. C. skazanego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. art. 56 ust. 3 ustawy z dnia
29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

zagadnienia wznowienia z urzędu postępowania
zakończzonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 grudnia 2017 r., sygn. akt II AKa [...] zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego we W. z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...]

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. wznawia z urzędu opisane wyżej postępowanie,

2. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 grudnia 2017 r., sygn. akt II AKa [...] w części zmieniającej oraz utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego we W. z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...] i w odpowiadającym temu rozstrzygnięciu zakresie także wyrok Sądu Okręgowego we W. z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...] i przekazuje sprawę w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we W..

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...] Sąd Okręgowy we W. skazał:

– w punkcie I. M. W. za przestępstwo z art. 55 ust. 3 i art. 56 ust. 3 i in. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k.,

– w punkcie II. P. Z. za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

– w punkcie III. J. C. za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

– w punkcie IV. R. W. za przestępstwo z art. 55 ust. 3 i art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in. oraz za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k.,

– w punkcie V. R. H. za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in. oraz za przestępstwo z art. 55 ust. 3 i art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

– w punkcie VI. R. S. za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

– w punkcie VII. R. R. za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

– w punkcie IX. Ł. N. za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

– w punkcie X. A. C. za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

Tymże wyrokiem Sąd Okręgowy we W. umorzył postępowanie wobec R. W., co do przestępstw zarzuconych mu w punkcie XXXI i XXXII aktu oskarżenia, tj. przestępstw z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowanie karne umorzył.

Wyrok zawiera także rozstrzygnięcia dotyczące przepadku, zaliczenia na poczet kar okresów rzeczywistego pozbawienia wolności oraz kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelacje wywiedli obrońcy A. C., R. H., R. R., R. S., J. C., M. W. i R. W., którzy zaskarżyli wyrok w zakresie obejmującym całość rozstrzygnięć dotyczących ich klientów. Orzeczenie to zostało zaskarżone również przez prokuratora, który wniósł apelację na niekorzyść J. C. kwestionując orzeczenie w części dotyczącej wymierzonej mu kary.

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 28 grudnia 2017 r., sygn. akt II AKa [...]:

– w punkcie I. uchylił zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonych M. W., R. W. i R. H. i w tej części przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu we W. do ponownego rozpoznania;

– w punkcie II. zmienił zaskarżony wyrok w stosunku do J. C. poprzez odmienny opis recydywy kwalifikowanej z art. 64 § 1 k.k. przyjętej w punkcie III.1, uzupełnienie podstawy prawnej: wymiaru kary grzywny w punkcie III.1, przepadku orzeczonego w punkcie III.2, zaliczenia tymczasowego aresztowania na poczet wymierzonej kary pozbawienia wolności w punkcie III.3,

– w punkcie III. zmienił zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego R. S. poprzez uzupełnienie podstawy prawnej: wymiaru kary grzywny w punkcie VI.1, przepadku orzeczonego w punkcie VI.2, zaliczenia tymczasowego aresztowania na poczet wymierzonej kary pozbawienia wolności w punkcie VI.3,

– w punkcie IV. zmienił zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego R. R. poprzez uzupełnienie podstawy prawnej: wymiaru kary grzywny w punkcie VII.1, przepadku orzeczonego w punkcie VII.2, zaliczenia tymczasowego aresztowania na poczet wymierzonej kary pozbawienia wolności w punkcie VII.3,

– w punkcie V. zmienił zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego A. C. poprzez uzupełnienie podstawy prawnej: wymiaru kary grzywny w punkcie X.1, przepadku orzeczonego w punkcie X.2

– w punkcie VI. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części.

Wyrok ten zawiera nadto rozstrzygnięcia dotyczące kosztów procesu.

Pismem z dnia 20 lipca 2018 r. Wiceprezes Sądu Okręgowego we W. zwrócił się o rozważenie przez Sąd Najwyższy potrzeby wznowienia z urzędu postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 grudnia 2017 r., sygn. akt II AKa [...] zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego we W. z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...] z uwagi na możliwości wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez udział w wydaniu orzeczenia osoby nieuprawnionej do orzekania.

Tożsame stanowisko w piśmie z dnia 13 sierpnia 2018 r. zajął prokurator Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stanowiska wyrażone w pismach Wiceprezesa Sądu Okręgowego we W. oraz prokuratora Prokuratury Krajowej okazały się zasadne. Z dokumentów zawartych w aktach sprawy w sposób jednoznaczny wynika, że H. W. - jeden z ławników zasiadających w składzie orzekającym Sądu Okręgowego we W., który wydał wyrok z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...] był osobą nieuprawnioną do orzekania, a to z uwagi na fakt, że w czasie, gdy toczyło się postępowanie główne w przedmiotowej sprawie, pełnił służbę w Straży Miejskiej. Ze szczegółowych informacji przesłanych przez Komendanta Straży Miejskiej we W. wynika, że wyżej wymieniony jako strażnik miejski pracował od 1991 r. najpierw zajmując stanowisko inspektora (od 1.08.1991 r. do 30.11.1998 r.), następnie zastępcy naczelnika wydziału (od 1.12.1998 r. do 30.11.1999 r.), później naczelnika wydziału (od 1.12.1999 r. do 16.02.2014 r.), a od 17.02.2014 r. „do dziś” (data pisma Komendanta Straży Miejskiej to 27.08.2018 r.) zastępcy komendanta (k. 17 akt SN).

Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 159 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2018 r.,

poz. 23 ze zm.) ławnikami nie mogą być funkcjonariusze Policji oraz inne osoby zajmujące stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń. Jest przy tym niewątpliwym, że w katalogu „osób zajmujących stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń” mieszczą się również strażnicy miejscy. Wystarczy wskazać, że przepisy art. 12 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 928) przyznają strażnikom miejskim wyraźną kompetencję do nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie i zakresie określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia. Taka interpretacja jest również w pełni zgodna z celem wprowadzenia opisanego wyżej zakazu *incompatibilis*, a mianowicie dążeniem do wyeliminowania ze sprawowania wymiaru sprawiedliwości osób zajmujących się zawodowo zagadnieniami ochrony prawnej i niedopuszczenie do sytuacji, w której osoby objęte treścią przepisu mogłyby znać sprawę z racji wykonywanego zawodu lub być związane stosunkiem podległości z osobami decydującymi o sprawie (Ł. Korózs, M. Sztorc, *Ustrój sądów powszechnych. Komentarz*, Warszawa 2004, Legalis, komentarz do art. 159).

Pomimo istnienia opisaney wyżej przeszkody, uchwałą nr [...] Rady Miasta W. z dnia 24 października 2011 roku H. W. został wybrany do pełnienia funkcji ławnika w Sądzie Okręgowym we W. „na kadencję lat 2012 – 2015”. Nadmienić należy, że w karcie zgłoszenia kandydata na ławnika H. W. wskazał, że jest pracownikiem samorządowym, pracującym w Straży Miejskiej. Identycznej treści informacje zostały zamieszczone w karcie ewidencyjnej ławnika (k. 20 – 22, 30 akt SN).

W następstwie powyższego wyboru, H. W. został wyznaczony jako członek składu orzekającego do rozpoznania sprawy oskarżonego M. W. i in. toczącej się przed Sądem Okręgowym we W. pod sygnaturą II K [...]. W konsekwencji tej decyzji procesowej H. W. jako członek składu orzekającego brał udział w wydaniu wyroku z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...].

Udział H. W. w wydaniu wspomnianego orzeczenia sprawił, że analizowane postępowanie zostało dotknięte uchybieniem kwalifikowanym jako bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w postaci „brania udziału w wydaniu orzeczenia przez osobę nieuprawnioną”.

Oczywistą konsekwencją faktu, że H. W. nie miał uprawnienia do tego, by zostać ławnikiem, na którą to funkcję został wybrany wbrew wyraźnemu zakazowi ustawowemu zawartemu w art. 159 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, było także i to, że nie miał uprawnień do wydawania orzeczeń jako członek składu orzekającego w sprawach toczących się przed Sądem Okręgowym we W.. Nie budzi wszak wątpliwości, że użyte na gruncie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. określenie „osoba” swoim zakresem znaczeniowym obejmuje również ławników (tak trafnie m.in. J. Grajewski, S. Steinborn, Komentarz aktualizowany do art. 425-673 Kodeksu postępowania karnego, L.K. Paprzycki (red.), komentarz do art. 439, teza 11).

Stwierdzenie powyższego uchybienia, przy jednoczesnej konstatacji, że nie było ono przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji, obligowało Sąd Najwyższy do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 grudnia 2017 r., sygn. akt II AKa [...] (art. 542 § 3 i 4 k.p.k.). W związku zaś z faktem, że do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej doszło na etapie postępowania głównego, konieczne było uchylenie nie tylko wyroku sądu odwoławczego, ale i poprzedzającego go wyroku sądu meriti i w konsekwencji przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Okoliczność, że wskazany wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] zawierał także rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym sprawiła, że uchylenie tego orzeczenia nastąpiło wyłącznie w części zmieniającej oraz utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego we W. z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...]. W odpowiadającym temu rozstrzygnięciu zakresie uchylono również wyrok Sądu Okręgowego we W. z dnia 12 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...] oraz przekazano sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Procedując ponownie sąd ten uwzględni przedstawione powyżej zapatrywania prawne Sądu Najwyższego i rozważy, w jakim zakresie poprzestać

na ujawnieniu dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie wyroku (art. 442 § 2 w zw. z art. 545 § 1 k.p.k.).

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.